

Plukovník ing. Miroslav Nedvěd, CSc.

PROTITANKOVÁ OBRANA

Většina prací o protitankové obraně rozebírá její organizaci a možnosti ničení tanků protivníka a je zpravidla zaměřena na obranný boj, jehož základ v podstatě tvoří.

Já chci ukázat na možnosti soudobé nepřátelské i vlastní obrany s důrazem na problémy, související s překonáváním protitankové obrany v průběhu útočné činnosti.

I když velmi často hovoříme o nutnosti organizace protitankové obrany, v praxi ji převážně podceňujeme.

O její nutnosti zpravidla méně uvažujeme při přípravě vlastní útočné činnosti, kdy se domníváme, že jako útočníci máme převahu sil a prostředků, takže je zbytečné klást zvláštní důraz na protitankovou obranu, která má „obraný charakter“. V tomto případě chápeme překonávání protitankové obrany nepřítele jako samozřejmou součást naší útočné činnosti a přípravu jejího překonávání spatřujeme v celkovém systému prolomení obrany nepřítele.

Podle těchto názorů útočí při cvičeních naše tankové jednotky a útvary doslova „zchodu“ bez ohledu na nepřátelské protitankové odpory, které by mohly podstatně ovlivnit jejich postup. Útok tanků si někdy zjednodušujeme na technický problém, kdy požadujeme, aby tanky v krátké době překonávaly pouze určitý prostor. Tak se stává útok převážně záležitostí řidičů a méně již střelců, kteří budou nuceni ničit velké množství palebných, zvláště protitankových prostředků nepřítele. Protitankové zbraně nepřítele bereme zpravidla na vědomí pouze na tankových střelnicích, při střelbách na makety protitankových zbraní nepřítele.

Skutečné možnosti nepřítele při ničení našich útočících tanků si však uvědomujeme velmi málo. V žádném případě nebudu dělat „problém“ z překonávání protitankové obrany nepřítele v průběhu naší útočné činnosti, avšak chci upozornit na některé skutečnosti.

Vzpomínám si na poznatky bývalých příslušníků tankové brigády v SSSR, kteří nám, nastávajícím tankistům krátce po válce vyprávěli, jaké problémy měli na frontě při překonávání fašistické protitankové obrany. A to tenkrát měli v podstatě jen pancéřovky s malým dostřelem, láhve s hořlavinou, protitankové kanóny, nepočítáme-li samotné tanky. Tito soudruzi často zdůrazňovali, že pro útočící tanky mohl znamenat velké nebezpečí každý okraj lesa nebo osady, což je nutilo organizovat pečlivý průzkum a v nepřehledném terénu často útočit s pěchotou před tanky, která jim vyčistila terén od tankoborníků nepřítelů.

Je pochopitelné, že ve 2. světové válce byl boj s protitankovými zbraněmi nepřítelů snadnější, poněvadž nepřítel ničil útočící tanky a samohybná děla převážně palbou na krátké vzdálenosti. Pěchota, která doprovázela tanky, mohla vyhledávat a ničit protitankové zbraně nepřítelů velmi rychle v těsné součinnosti s tankovými jednotkami.

V současné době, kdy chceme, aby tanky útočily v rychlých tempech, nemůže pěchota působit obdobně, jak tomu bylo ve 2. světové válce. Na druhé straně se však podstatně několikrát zvýšil počet protitankových zbraní u jednotek a útvarů našeho pravděpodobného nepřítelů a možnosti jejich dostřelu, takže ničení těchto zbraní za útoku bude mnohem složitější.

Pokusím se proto přispět k důkladnějšímu ujasnění tohoto problému.

Možnosti pravděpodobného nepřítelů při organizování protitankové obrany

Vojevní teoretici NATO zdůrazňují, že hlavní údernou silou útvarů a svazků pozemního vojska je tankové vojsko.

Z této skutečnosti vyvodila především armáda USA a NSR důležitý závěr pro organizaci svých protitankových prostředků. Nasycenost jejich útvarů protitankovými zbraněmi je vysoká. O tom svědčí např. jen tyto stručné údaje: mechanizovaná brigáda NSR má (bez pancéřovek a tarasnic) celkem 67 protitankových zbraní (PTŘS, PT kanóny) a s tanky je jich celkem 121 PT hlavní. Naproti tomu náš motostřelecký pluk má podle cvičné organizace 18 protitankových zbraní a spolu s tanky celkem 48 hlavní.

Lze předpokládat, že nepřítel bude používat v boji proti našim tankovým útvarům a svazkům jaderné zbraně, letectvo, dělostřelectvo, tanky a zejména protitankové zbraně, jejichž kvalitu i kvantitu neustále zvyšuje. Z protitankových zbraní to jsou protitankové kanóny, PTŘS, tanky, bezzákluzová děla, pancéřovky, puškové granátomety, ruční zápalné granáty a náboje, dýmové prostředky, ruční granáty, láhve s hořlavinou apod. V posledním období rozšiřuje použití vrtulníků, vyzbrojených protitankovými řízenými střelami SS-11, Tow apod., které mohou velmi účinně bojovat proti tankům a jiným obrněným vozidlům. Dosavadní výsledky zkoušek použití vrtulníků při ničení tanků ukazují, že tato forma je perspektivní a ničení tanků na volném otevřeném terénu pomocí vrtulníků je nejvýhodnější palbou z týlu a boků. Uvážíme-li naše nynější možnosti vedení boje tankovými jednotkami proti vzdušným cílům nepřítelů, nesmíme podceňovat ani tento vzdušný protitankový prostředek nepřítelů.

Velení armád USA a NSR, které se nejvíce zabývají studiem a rozvojem protitankové obrany, pokračují v zavádění nejvýhodnějších organizačních struktur protitankových zbraní a ve studiu nových taktických způsobů v boji proti tankům.

Naš pravděpodobný nepřítel si uvědomuje, že úspěch operace a boje v příštím válce zejména v období bez použití jaderných zbraní bude záviset na zničení

hlavních tankových uskupení. Proto klade důraz na neustálý rozvoj klasických moderních protitankových zbraní.

Podle údajů západoněmeckého tisku můžeme rozlišit jejich protitankovou výzbroj na

- protitankové bojové prostředky pro boj s tanky zblízka (dýmové prostředky a hořlavé látky, ruční zápalné náboje a ruční granáty, láhve s hořlavinou aj.),

- protitankové zbraně pro boj zblízka (pancéřovky, puškové granátometry) a

- protitankové zbraně (stíhače tanků, které mají buď kanóny nebo PTRS, PTRS SS-11 a Cobra).

- Pravděpodobné rozmístění protitankových zbraní můžeme předpokládat podle jejich účinnosti:

- PTRS SS-11 zahajují boj s útočícími tanky a mohou účinně působit do vzdálenosti 3,5 km,

- stíhače tanků, protitankové kanóny a tanky mají dostřel 1,5 až 2 km,

- těžké pancéřovky mají účinný dostřel 450—500 m,

- lehké pancéřovky — do 200 m,

- puškové granáty, ruční granáty apod. — do 100 m.

U armády NSR musíme počítat ještě s kanónem 20 mm, umístěným na obrněných transportérech HS-30.

Kromě protitankových zbraní bylo již v 2. světové válce úspěšně používáno letectvo a dělostřelectvo, které ničilo tanky na dalekých přístupech, v prostorech soustředění, ve vyčkávacích prostorech, na přesunech apod. Tyto způsoby platí i dnes. Dále to budou raketové útvary, které mohou jadernými nebo chemickými náplněmi ničit útvary.

Je pochopitelné, že nemůžeme opomíjet v boji proti tankům i široké využívání ženijních zátarasů, dovedné využívání terénu apod., z nichž zejména dnes má velký význam činnost POZ s využitím vrtulníků apod.

Při bojové činnosti bez použití jaderných zbraní má být podle názorů nepřítele základem jeho protitankové obrany palba jeho PTRS, tanků a ostatních protitankových prostředků.

Celkový systém protitankové obrany nepřítele je založen na hloubce členěného systému protitankové palby při dosažení velké hustoty protitankových prostředků tak, aby palby vytvořily souvislé pásmo protitankové palby, ve kterém se překrývají různé protitankové zbraně. Palbu protitankových zbraní doplňuje protitankovými minovými zátarasy, využíváním terénu k zesílení protitankové obrany a širokým použitím záloh k likvidaci průlomu útočících tanků.

Hlavním prostředkem boje proti tankům jsou tankové a obrněné jednotky bez ohledu na to, bude-li boj veden s použitím jaderných zbraní či bez nich. Snaha nepřítele je ničit útočící tanky dříve, než budou moci zahájit palbu na pěchotu obránce.

Bundeswehr podle zkušeností fašistické armády i armád USA a SSSR provedl rozbor protitankové obrany a učinil řadu organizačních opatření s cílem zesílit protitankovou obranu. V divizi zvýšil celkový počet protitankových zbraní, do výzbroje zavedl stíhače tanků s 90 mm kanónem, nové typy PTRS apod.

Protitankové zbraně bude nepřítel rozmísťovat přibližně tak, že na předním okraji budou protitankové granátometry, za nimi bezzákluzové kanóny, za opěrnými body čet budou tanky a samohybná PT 90 mm děla spolu s obrněnými transportéry vyzbrojenými 20 mm kanóny, které může umístit v palebných po-

staveních a z nich vyjíždět k vedení palby. Mezi opěrnými body může rozmístit PTRS.

Podle dosavadních zpráv předpokládají vedoucí činitelé NATO, že jejich prapor, brigáda a divize jsou schopny organizovat odolnou protitankovou obranu.

Organizace protitankové obrany podle našich názorů

Všeobecně uznáváme, že tankové vojsko je nejlépe přizpůsobeno k vedení bojové činnosti v soudobých podmínkách. Proto je boj s tanky jedním z hlavních úkolů v boji a operaci. Tento závěr je důležitý zvláště pro nás v důsledku vysoké nasycenosti bojových sestav nepřítele tanky a obrněnými transportéry, které vzhledem ke své výzbroji představují též vážný palebný činitel na bojišti.

V poválečném období prošla protitanková obrana velkými změnami a z původního jednoho z prvků bojového (a operačního) zabezpečení se stala nyní nedílnou součástí organizace ve všech fázích a druzích bojové činnosti.

Protitankovou obranu chápeme jako „základ obrany“ a zdůrazňujeme, že „obrana je především bojem proti tankům“.

Tento výklad pojmu „protitanková obrana“ potvrzuje mj. „Slovník základních vojenských termínů“ (Voj. vydavatelství MO SSSR, Moskva 1965), který uvádí, že „PTO je souhrn opatření, zabezpečujících úspěšný boj s tanky; palebný systém protitankových prostředků a zátarasů v obraně. PTO se organizuje do celé operační hloubky obrany, především na tankových směrech ...“ (str. 184).

Doposud tedy používáme všeobecně vžitý pojem boj s tanky. Vzhledem k tomu, že v organizační struktuře vojsk podstatně vzrostl kromě tanků i počet jiných obrněných cílů, zejména obrněných transportérů, bude vhodné nahradit tento dosavadní pojem — „boj s obrněnými cíly“.

Domnívám se, že protitankovou obranu chápeme dosud příliš staticky pod zorným úhlem 2. světové války, kdy tvořila součást i samostatný prvek celkové obrany. Tehdy se totiž již při jejím budování dalo vcelku jednoznačně předpokládat, že kterých pravděpodobných směrů dojde k útoku tanků nepřítele. Na základě těchto odhadů bylo možné budovat i systém protitankové obrany.

Nyní však zdůrazňujeme, že v prvních dnech války bude boj veden na samostatných směrech a úsecích, na nesouvislé frontě, že bude mít ohniskový charakter apod. To tedy znamená, že boj s tanky nepřítele povedeme na různých směrech, které nebudeme moci vždy předem jednoznačně určit, takže nebudeme moci budovat klasické schéma protitankové obrany.

Máme-li tudíž chápat nyní protitankovou obranu dynamicky, musíme přehodnotit zásady její organizace, zejména budování a využívání dříve všeobecně používaných opatření a zařízení, známých ze 2. světové války (jako např. budování protitankových překážek a zátarasů, protitankových uzlů a rajónů). Tyto způsoby boje proti tankům budou v příští válce vzhledem ke kvalitativně naprosto jinému charakteru vedení boje a operace jistě méně používány.

Počítáme-li se skutečně dynamickým charakterem boje, pak se přece nelze držet dříve platných zásad a dogmat. Musíme vidět, že při odrážení útoku nepřítele bude skutečně rozhodující zničení jeho tanků a OT. Podle toho zásadně přehodnotíme celkový názor ve vedení obranného boje a protitankové obrany.

Podle doktrinálních názorů našeho pravděpodobného nepřítele nemusí být při zahájení války použito jaderných zbraní od jejího začátku, takže musíme počítat při ničení obrněných cílů nepřítele jen s klasickými zbraněmi.

Tanky a obrněné transportéry nepřítele musíme ničit ve všech druzích činnosti a všechny druhy vojsk. K tomu bude potřebné vybavit i spojovací, týlové, dělostřelecké a ostatní speciální jednotky a útvary určitým počtem protitankových prostředků. Vždyť můžeme počítat s rychlým pronikáním tanků nepřítele do hloubky naší sestavy, která nebude nikdy kompaktní a tanky nepřítele se mohou nenadále objevit na našich spojovacích uzlech, v týlových skladech, na velitelských stanovištích atd. Přiznejme si např., jak jsou dnes vycvičeny a vybaveny provozní jednotky našich štábů pro boj s tanky nepřítele. K těmto situacím docházelo i v minulé válce. Příklad proniknutí nepřátelských tanků na velitelské stanoviště frontu ve 2. světové válce uvádí A. I. Jeremenko ve své knize „Na západním směru“ (Moskva 1959, Voj. vydavatelství MO SSSR) na str. 104: „Ve 14.30 6. 10. 1941 vyšlo 50 tanků a pěchota nepřítele do prostoru VS štábu frontu ...“ a na straně 106 pokračuje: „Viděli jsme tanky nepřítele, z domu ve vzdálenosti maximálně 40 m ...“

Když jsme už v nedávné historii, podívejme se krátce, jak byla za Velké vlastenecké války organizována protitanková obrana Sovětské armády. Po celou dobu války tvořily tanky hlavní údernou sílu fašistických vojsk.

Německá fašistická tanková divize měla v r. 1939 celkem 250 tanků (dva tankové pluky po 125 tanků, které tvořily tankovou brigádu). (Soudobá obrněná divize má celkem 324 tanků a tanková divize NSR má celkem 288 tanků).

K boji proti tankům měla v létě 1941 sovětská střelecká divize (podle tabulek počtu) 18 kanónů ráže 45 mm, takže na 1 km fronty mohla vytvořit hustotu 2—5 PT hlavní do hloubky 2—3 km. V tomto období nesla hlavní tíhu boje s nepřátelskými tanky pěchota, která nebyla dostatečně vybavena (kromě PT granátů, PT min a zápalných lahví) a neměla dokonce ani protitankové pušky.

Při začátku války byl u motostřeleckých divizí v důsledku nedostatku dělostřelectva zrušen samostatný protitankový oddíl, který byl však opět zaveden v r. 1942 a měl 12 kanónů ráže 45 mm a u střeleckých praporů byly čtyři 45 mm.

Během války počet protitankového dělostřelectva neustále rostl („Vývoj taktiky Sov. armády v letech VVV 1941/1945“, NV 1959, str. 345):

r o k	45 mm	76 mm	57 mm
1941 (červenec)	18	28	—
1943 (červenec)	48	32	—
1944 (prosinec)	36	32	30

V současné době uznáváme, že tanky tvoří hlavní údernou sílu pozemních vojsk, avšak vybavenost našich útvarů a svazků protitankovými prostředky této skutečnosti plně neodpovídá. Počet zbraní, umožňujících boj s tanky nepřítele totiž nedosahuje ani posledního období 2. světové války.

Tak např. sovětská střelecká divize měla v prosinci 1944 celkem 98 protitankových hlavních. Naše nynější motostřelecká divize má z protitankových zbraní podle cvičné organizace (čj: 002630/1961) celkem 72 protitankových hlavních, z toho 36 PT kanónů, 18 bezzákluzových kanónů 82 mm a 18 naváděcích zařízení PTRS.

Taktická hustota tanků v útoku za 2. světové války ve srovnání s nynějšími předpoklady byla větší, avšak to neznamena, že si můžeme dovolit podceňovat účinnost protitankové obrany.

„Vývoj taktiky Sovětské armády v letech Velké vlastenecké války 1941—45“, NV 1959, str. 284 uvádí: „v průběhu války soustřeďoval nepřítel k útoku na hlavních směrech velké množství tanků a vytvářel na úsecích průlomu hustotu 30—50 i více tanků na 1 km. Průměrná hustota PT dělostřeleckých prostředků (včetně tanků a děl) na směrech pravděpodobných nepřátelských úderů v pásmech obrany svazků dosahovala 20—25 PT hlavní na 1 km fronty“.

Nyní můžeme předpokládat, že nepřítel použije tanky s mezerami 50—100 m mezi jednotlivými tanky a četami. Jeho tankový prapor (54 tanků) může útočit na šířce 2—3,5 km (zesílený mechanizovanou rotou a baterií houfnic 155 mm). To znamená, že taktická hustota bude 15—27 tanků na km. Na naší straně může bránit úsek 2 km široký jedna zesílená motostřelecká rota, která má k odražení útoku 30—60 tanků nepřítele celkem 6 pancéřovek a lze počítat s posílením jednou tankovou četou, případně dvěma bezzákluzovými kanóny. Celkem tudíž by v tomto případě měla motostřelecká rota k dispozici do 11 protitankových zbraní, kterými může z útočících 30—60 obrněných cílů nepřítele vyřadit 15—20 (za předpokladu, že poměr protitankových zbraní v obraně k obrněným cílům nepřítele bude 1:1,5 až 2).

V soudobém boji a operaci budou pochopitelně hlavním prostředkem ničení tanků a obrněných transportérů nepřítele jaderné zbraně.

Jedním úderem 10 kt lze přibližně vyřadit do jedné tankové rot. To znamená, že v zásadě nemůžeme vidět použití jaderných zbraní, zvláště na taktickém stupni, jako rozhodující prostředek boje proti obrněným cílům nepřítele. Ukazuje se, že i v soudobých podmínkách budou mít dále svůj význam protitankové zbraně, bez ohledu na to, zda budou používány jaderné zbraně či nikoliv.

V poválečném období se stal základem naší protitankové obrany praporu bezzákluzový kanón.

BzK 82 mm je poměrně účinnou zbraní, ale jeho značným nedostatkem je nutnost trakce, což snižuje manévrovost a jeho rychlé použití. Jeho bezzákluzová zbraň umožňuje však nepříteli jeho rychlé zjištění a zničení (vzhledem k charakteristickým znakům, kterými se snadno prozradí palebné stanoviště).

V dalších letech byl použit modernější prostředek — PTRS, který má umožnit pěchotě vést boj s tanky na větší vzdálenost, než je dostřel tanků.

V naší armádě převažují na stupni praporu bezzákluzové kanóny, u pluku jsou kromě samohybných děl a tanků i PTRS, které v rámci pluku tvoří zpravidla PTZ a mohou být poměrně málo využity, vzhledem ke své poměrně malé možnosti manévru na bojišti.

Vytváření protitankových záloh u pluku z PTRS je nevýhodné. Mnohem vhodnější jsou k tomuto účelu tanky. Ve 2. světové válce byly tanky nasazovány jen na některých směrech a ve vševojskových svazech a svazcích bylo tanků relativně velmi málo. Střelecká divize Sovětské armády neměla žádné organické tanky a i vševojskové armády měly nízký počet tanků. Tak např. 65. armáda (2. Běloruského frontu) při zahájení své poslední útočné operace na Odře (20. 4. 1945) měla celkem 86 tanků a samohybných děl na tři střelecké sbory, které byly v sestavě armády (viz gen. arm. P. J. Batov „Operacija ODER“, Voj. izd. 1965, str. 46).

V tomto období se proto vytvářely protitankové rajóny a uzly, které stačily ničit útočící tanky spolu s protitankovými zálohami nadřazených velitelů. Protitankové zálohy musíme nyní chápat v podstatě jako druhé sledy a zálohy, do kterých budou vyčleněny tankové jednotky a útvary.

Dnes musíme mít u vojsk vysoký počet PT prostředků, poněvadž v manévrovém boji se počítá pro ničení tanků s poměrem 1 tank na 1 protitankovou zbraň. V naší protitankové obraně máme poměrně nízké počty ručních protitankových zbraní, které jsou málo pohyblivé a účinné.

To vše naznačuje, že bude vhodné vyzbrojit vojáky u rot ručními protitankovými zbraněmi — nejlépe granátomety, dále u rot by bylo vhodné mít kromě účinných pancéřovek i PTRS nebo alespoň bezzákazkové kanóny na OT, u praporů by měly být i PTRS a u pluků samohybné kanóny jako stíhače tanků, které chrání obsluhu pancířem a působí zvláště v terénu, kde nelze účinně použít PTRS (osadách, v nepřehledném terénu, v noci apod.).

Nynější PT kanóny ráže 100 mm, tažené nákladními automobily, tvoří základ PT obrany od svazků výše. Tyto kanóny mohou úspěšně ničit tanky do vzdálenosti 1—1,5 km, na větší dálky se snižuje jejich přesnost střelby.

Jejich tahače jsou velmi zranitelné a málo pohyblivé v terénu. Výhoda těchto kanónů je v poměrně rychlých přesunech na komunikacích při manévru podél fronty. Tento manévr byl však podle mého názoru typický ve 2. světové válce, kdy tanky neútočily „všude“ jako nyní. Proto ztrácí svůj význam i PT zálohy, vyzbrojené kanóny ráže 85 mm nebo 100 mm.

Kromě vrtulníků schopných ničit obrněné cíle velmi účinně jsou perspektivní i samohybná protitanková děla, která jsou pohyblivá, obrněná a mají zpravidla děla větších ráží, než tanky. Tyto zbraně však musí odpovídat moderním požadavkům. Nelze se domnívat, že jsme zásadně přispěli ke zvýšení bojeschopnosti pluku vytvořením plukovní baterie samohybných děl ráže 100 mm. Tyto zbraně svými technickými parametry byly moderní ve 2. světové válce, avšak nemohou postačovat soudobým požadavkům.

Úkolem protitankové obrany je ničit tanky nepříteli ještě dříve, než mohou zahájit svoji palbu na naše vojska. Tento úkol musí plnit jaderné zbraně, letectvo, dělostřelectvo a PT prostředky vojsk.

Systém PT obrany musíme vytvořit tak, aby nejméně na vzdálenost 3—4 km PTRS ničily nepřátelské tanky, od 2 km s nimi vedly boj vlastní tanky a samohybná děla a na bližší vzdálenost pancéřovky, ruční granátomety aj.

Možnosti překonávání protitankové obrany

Boj s nepřátelskými protitankovými zbraněmi musíme vést nepřetržitě všemi silami a prostředky, které máme na daném bojišti.

Hlavním prostředkem jejich ničení budou jaderné zbraně, avšak stupeň zničení nepříteli nebude všude stejný a zejména protitankové zbraně nepříteli, rozmístěné v prvním sledu obránce nebudou plně zničeny jadernými údery. Tyto budeme ničit a umlčovat dělostřelectvem a ostatními palebnými prostředky. Naučíme-li se dobře překonávat protitankovou obranu nepříteli bez použití jaderných zbraní, získáme tím všechny předpoklady, abychom i za použití jaderných zbraní mohli vést úspěšnou útočnou činnost.

Při letmém pohledu na historický vývoj protitankové obrany vidíme určitý zvrat v její účinnosti.

Na počátku 2. světové války měly tanky nespornou převahu nad protitankovou obranou, avšak v průběhu války se tento vzájemný poměr měnil ve prospěch protitankových prostředků.

Proto se začalo v poválečných letech 1946—1952 hovořit o „soumraku tanků“, které prý ztratily svůj význam v důsledku vývoje velmi účinných proti-

tankových zbraní, které zvítězily v onom stálém „soutěžení“ mezi pancířem a protitankovou zbraní.

Rozmach tanků nastal až po zavedení jaderných zbraní do výzbroje armád obou hlavních světových velmocí. Tehdy se ukázalo, že tanky kromě svých hlavních výhodných vlastností, jako je úderná síla a pohyblivost, jsou též velmi vhodným ochranným prostředkem před účinky jaderných zbraní.

V tomto období dochází k přeceňování tankového vojska, k jakési fetišizaci tanků. Mnozí považují tanky za zbraň, schopnou plnit všechny úkoly, bez ohledu na nebezpečí, které bylo pro tanky vždy velké již ve 2. světové válce. Tato úhroza pro tanky se nyní znásobila zavedením velmi účinných protitankových zbraní do výzbroje všech armád.

Při vlastní útočné činnosti musíme více hodnotit možnosti protitankové obrany nepřítele. Hustota našich tanků v útoku bude přibližně 15 tanků na 1 km. Uvážíme-li, že nepřítel používá svých PTRS k účinné palbě na vzdálenost do 3 km a jeho tanky v okopech mohou účinně ničit naše útočící tanky na dálku 1800 m, musíme si uvědomit, že otázka překonávání protitankové obrany nepřítele je velmi důležitá. Vzhledem k vysoce účinné protitankové obraně nepřítele budeme muset zřejmě přehodnotit i nynější názory na vytváření bojových sestav tanků v útoku a mnohem více je členit do hloubky.

Zdá se, že zapomínáme na takové okolnosti, které za 2. světové války byly samozřejmé. Protitankové palby lze očekávat prakticky z okraje každého lesíka či osady, což bude velmi časté ve středně hornatém a zalesněném terénu, který je z větší části typický pro předpokládanou bojovou činnost našich vojsk. Někdy budou motostřelecké jednotky nuceny útočit před tanky, zejména v těžkosjízdných úsecích terénu, v zaminovaném prostoru nebo při silné palbě protitankových zbraní nepřítele.

Hlavní tíhu boje s protitankovými zbraněmi nepřítele ponese útvary prvního sledu. Boj s PTRS nepřítele povede především letectvo a dělostřelectvo.

K zabezpečení úspěšné útočné činnosti našich tanků bude nutné bezpodmínečně organizovat kromě průzkumu nepřetržitou palebnou součinnost se všemi palebnými prostředky, které musí postupovat v minimální vzdálenosti od prvořadových jednotek. Tanky bude nutné vybavit účinnější výzbrojí proti letadlům, zejména proti vrtulníkům, určených k ničení tanků palubními raketami a kanóny. Tyto PL zbraně budeme moci podle potřeby používat i k ničení pozemních cílů, zejména proti OT nepřítele, které jsou v armádě NSR vzhledem ke své výzbroji 20 mm kanónem velmi nebezpečnou a účinnou zbraní.

Stíhače tanků a tanky nepřítele v okopech musí ničit vlastní útočící tanky. Tento úkol by mělo plnit i posilové dělostřelectvo, které by mělo být samohybné, poněvadž v moderních podmínkách si nemůžeme představit pohyb těžkého posilového dělostřelectva přímo na bojišti. V tomto směru bude snad nejvýhodnější používat k přímé střelbě praporní raketomety, které mohou účinně umlčovat a ničit nepřátelské protitankové prostředky a které by měly být umístěny na OT.

Jedním z projevů určitého přeceňování úlohy a možností tanků je názor, že tankové jednotky a útvary mohou působit samostatně, bez doprovodu motostřeleckých jednotek, což se projevilo i v organizační struktuře našich vojsk, kde máme vesměs tankové útvary bez organických motostřeleckých jednotek. Tyto jednotky mohou chránit tanky v boji, označují jimi cíle a odpory nepřítele a pomáhají osádkám budovat okopy pro tanky, střeží prostory rozmístěných tankových útvarů apod.

Na druhé straně musí být boj motostřeleckých jednotek zásadně podporován tanky. Je nepředstavitelné, že motostřelecké prapory povedou boj bez tanků v normálním terénu. S touto variantou lze podle mého názoru uvažovat jen při zahájení války na některých směrech v horských pohraničních oblastech Šumavy, kde motostřelecké jednotky budou nuceny útočit pěšky mimo komunikace bez tanků a obrněných transportérů. V podmínkách střeoevropského válčiště bude však nutno bojovat v těsné součinnosti tankových a motostřeleckých jednotek. Nemůžeme tudíž reálně plánovat vedení samostatné bojové činnosti tankových jednotek na samostatných směrech bez podpory motostřeleckých jednotek a naopak. Tato skutečnost by se měla promítnout i do organizace našich útvarů.

Charakter boje vyžaduje udržovat těsnou součinnost na nejnižších stupních. K tomu musíme vytvořit organizační předpoklady již v míru. V průběhu boje nebude vhodné přidělovat např. k tankovým jednotkám a útvarům posilové jednotky nebo naopak tankové roty přidělovat k motostřeleckým praporům, které nejsou dostatečně vycvičeny ve vzájemné součinnosti a jejichž velitelé se neznají již z mírové služby.

Kromě této skutečnosti vyvstává v podmínkách raketové jaderné války ještě další problém, kdy jaderné údery mohou značně ovlivnit morální stav vojsk a vyvolat případnou paniku. V této situaci může značně ovlivnit morální stav jednotek a jejich schopnost plnit úkoly i vzájemná důvěra a pocit kolektivní soudržnosti. Tato vzájemná důvěra vyplývá především z dříve pevně vytvořeného kolektivu, který se vzájemně zná, a kde každý ví, co může jeden od druhého očekávat. To platí nejen na stupni jednotlivců, ale i jednotek. Bude proto výhodnější vytvořit již v mírové organizaci takové bojové celky, které nebude nutné posilovat přidělováním dalších jednotek. To znamená, že např. tankové jednotky by měly mít ve své organizaci kromě speciálních (ženijních a chemických) i motostřelecké a dělostřelecké jednotky. Např. u tankového praporu kromě tří tankových rot mít jednu motostřeleckou rotu, u tankového pluku mít motostřelecký prapor a dělostřeleckou baterii — nejlépe raketometnou. Naopak u motostřeleckých praporů bude vhodné trvale organicky začlenit jednu tankovou rotu a dělostřeleckou baterii samohybných děl a rotu zbraní (s raketometnou četou a četou PTRS). Tuto organizaci by se na stupni praporu vytvořily kompaktní bojové celky, které bychom měly v míru společně dislokovat i cvičit.

Tímto řešením by se zamezilo zbytečným přesunům dělostřeleckých a speciálních jednotek při jejich přidělování, zlepšila by se součinnost, velení apod.

Závěrem chci zdůraznit, že ke zkvalitnění naší protitankové obrany bude vhodné přehodnotit její úroveň. Především je nutné zvýšit počty protitankových zbraní na stupni pluku, přehodnotit použití PTRS u pluku a začlenit je k praporům. Tím se zvýší samostatnost a odolnost praporů.

K urychlenému překonávání protitankové obrany nepřítele vlastními tanky bude účelné skoncovat s podceňováním možností obrany nepřítele, zejména jeho protitankové obrany.

Při cvičeních bychom měli soustředit větší pozornost na konkrétní otázky překonávání protitankové obrany. Hlavní důraz přitom bychom měli položit na organizaci průzkumu palebných prostředků, na těsnou součinnost tanků s motostřeleckými a dělostřeleckými jednotkami a na zlepšení spolupráce s letectvem. Tak budeme moci přispět ke zvýšení bojové připravenosti naší armády, aby byla schopna plnit své úkoly v soudobých podmínkách.